

YTTRANDE

2021-04-19

Till
Huddinge kommun
Plansektionen
141 85 Huddinge

Ert dnr KS-2019/1423

plan@huddinge.se

Yttrande över detaljplan för Solgård 1:1 m.fl. inom kommundelarna Flemingsberg och Glömsta

Naturskyddsföreningen Huddinge har givits tillfälle att lämna synpunkter på ovan nämnda förslag. Grunden för synpunkterna är främst Naturskyddsföreningens strävan att i alla sammanhang slå vakt om vår natur och miljö. Vi arbetar långsiktigt mot alla former av natur- och miljöförstöring, samt negativ påverkan på vårt klimat. Netto-noll utsläpp år 2045 bör finnas med som en naturlig del i planeringen av alla nya projekt.

Vi är starkt kritiska till förslaget

Vårt yttrande över detaljplanen överlämnas härmed och vi är starkt kritiska till både detaljplanen för Solgård och den föreslagna vägplanen för Tvärförbindelse Södertörn. Vi ifrågasätter också att flera viktiga parametrar har skiljts åt och redovisas i anslutning till olika dokument. Den sammantagna och verkliga miljöpåverkan framkommer inte på ett transparent sätt och bör rimligen inte kunna skiljas åt på det sätt som sker.

Vi vill också påminna om att vi i ett annat yttrande till Trafikverket avstyrker förslaget till vägplan för Tvärförbindelse Södertörn.

Bedömningen av miljöpåverkan är grovt missvisande

Vi ifrågasätter kommunens bedömning av miljöpåverkan och anser att kommunens resonemang och hantering blir grovt vilseledande. Kommunen menar att den negativa miljöpåverkan från trafiken sker på vägar som planeras av Trafikverket och att den miljöpåverkan därför inte ska inkluderas i detaljplanen. Detta uttrycks gälla fastän att vägarna ligger inom detaljplanens geografiska område. Vi anser att denna hantering upplevs grovt missvisande.

Beskrivning av ärendet

Solgård – förberedelser för Tvärförbindelse Södertörn

Trafikverket planerar att bygga Tvärförbindelse Södertörn – en ny väg från Kungens kurva, via Flemingsberg, till riksväg 73 i Haninge. För att Trafikverket ska kunna bygga Tvärförbindelse Södertörn tar de fram en vägplan som beskriver vägens omfattning, utformning och konsekvenser.

Våra synpunkter

Upprättandet av en ny detaljplan gör det möjligt för Trafikverket att genomföra sin vägplan för Tvärförbindelse Södertörn. Vi ifrågasätter den juridiska hanteringen av detta detaljplaneförfarande, samt att ingen MKB gjorts för detaljplanen. Huddinge kommun hänvisar till Trafikverkets MKB för Vägplanen, men detta anser vi inte vara tillräckligt. Vi kräver att kommunen tydligt redovisar vilka bedömningar (med sidanvisningar) som hänför sig till detaljplanen för Solgård. Vi hänvisar i sammanhanget också till artikel 9 Århuskonventionen.

Vi anser att kommunen behöver tillgängliggöra den information som behövs för att allmänheten ska förstå, kunna ta del av och delta i beslutsprocessen för detaljplanen och hur denna planering påverkar miljöfrågor, vilket följer direkt av artikel 9 Århuskonventionen.

Naturskyddsföreningen Huddinge anser att Tvärförbindelse Södertörn inte ska byggas och motsätter oss således också en ny detaljplan för området i Solgård. Den planerade vägen kommer att skära av större sammanhängande naturområden och ta delar av flera naturreservat i anspråk, vilket medför negativ påverkan på naturvärden i form av bortfall av mark, barriäreffekter, fragmentering av områden med höga naturvärden, samt störning i form av buller och ökad trafik.

- Vi anser inte att markanvändningen i planen är förenlig med bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. Miljöbalken (MB).
- Vi anser att planen, om den genomförs, skulle innebära en betydande miljöpåverkan och att det därför ska upprättas en MKB för detaljplanen för Solgård.
- Vi hänvisar också till ändringen av praxis gällande artskydd. Naturskyddsföreningen kräver att ansöknings-underlagets bedömningar, i det fall de vilar på den praxis som nu har upphävts av mark- och miljödomstolen (MÖD) och underkänts av EU-domstolen, ska göras om och ställas ut för granskning på nytt.

Bättre redovisning av de olika förslagen efterfrågas

Vi har fått information om att Huddinge kommun har tagit fram två olika förslag på framtida utformning av vall som ska dämpa buller och ta hand om dagvatten.

- Förslag 1 är en vanlig vägbro bestående av bilväg samt gång- och cykelväg.
- Förslag 2 är en sociodukt där stora delar av bron kommer att bestå av grönytor.

Vi efterfrågar en tydligare redovisning av förslagen och uppgift om vem som fattar beslut och vilken aktör som står för kostnaderna. Vi anser att det föreligger en stor risk att den billigare och sämre lösningen kommer att väljas.

Inför byggandet av Tvärförbindelse Södertörn har det gjorts simuleringar av motorvägen och hur den kommer upplevas av bilförare. Vi förväntar oss att liknande simuleringar och illustrationer görs för att illustrera hur förändringarna kommer att påverka djur, natur och icke bilburna människor (till fots och på cykel) för att få en uppfattning om hur landskapet kommer att se ut/förändras. Vi efterfrågar illustrationer som visar hur naturmarken och våtmarken kommer att upplevas när exploateringen av Flemingsbergsdalen och Tvärförbindelse Södertörn är färdig.

Området kommer att förändras till oigenkännlighet om vägen byggs

Idag nyttjas området för rekreation och friluftsliv av boende på båda sidorna av området (dvs både boende i Solgård, Flemingsberg och Visättra). Hittills har detta varit ett av Stockholms sista storstadsnära tysta naturområde (mycket sällsynt). Upplevelsen i område kommer att förändras till oigenkännlighet om vägen byggs, det gäller såväl det visuella intrycket som att ljudmiljön försämras av utbrett buller. Växter, djur och människors hälsa och välbefinnande kommer att bli lidande.

Planens förenlighet med miljöbalken och betydande miljöpåverkan

Förenlighet med miljöbalken (MB)

Vid planering skall kommuner och myndigheter iaktta miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap 3 § MB. Miljö kvalitetsnormer meddelas av regeringen och är föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft och miljön i övrigt om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Det finns idag miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, vattenförekomster, fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller.

- Vi anser inte att markanvändningen i planen är förenlig med bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. Miljöbalken (MB).

Betydande miljöpåverkan

En detaljplan, som bedöms medföra en betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan och hushållningen med mark, vatten och andra resurser, ska enligt lag kompletteras med en strategisk miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Huddinge kommun gör den sammanvägda bedömningen att detaljplanen inte antas medföra betydande miljöpåverkan som avses i miljöbalkens 6 kap, med beaktande av miljöbedömningsförordningen (2017:966) 2 §. Naturskyddsföreningen instämmer inte i kommunens bedömning.

Huddinge kommun motiverar sitt ställningstagande med att det specifikt inte är just kommunens detaljplan för Solgård, som leder till försämringar av miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vatten och inte heller de ökade bullernivåerna. Huddinge kommun skriver att de försämringarna kommer som en följd av Trafikverkets planerade anläggningar och inte sker på Huddinge kommuns vägar. Huddinge kommun refererar sedan till Trafikverkets vägplan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Naturskyddsföreningen invänder mot detta resonemang och menar istället att projektet måste bedömas i sin helhet.

Syftet med en ny detaljplan för Solgård är att möjliggöra bygget av Tvärförbindelse Södertörn, och det är oomtvistat att planeringen av vägen leder till en markant ökning av både biltrafik och utsläpp av växthusgaser.

- Vi anser att planen, om den genomförs, skulle innebära en betydande miljöpåverkan och att det därför ska upprättas en MKB som för detaljplanen för Solgård.

Behovsbedömning

Planen

Planen syftar till att upprätta en ny detaljplan för att möjliggöra bygget av en ny motorväg. Inom planområdet finns stora natur- och rekreativvärden.

De viktigaste miljöfrågorna att belysa är planens påverkan på klimat, befintliga natur- och rekreativvärden, dagvattenpåverkan och påverkan på sjöar och vattendrag. Vi anser att föreslagna kompensationsåtgärder är otillräckliga.

Platsen

Planområdet är i nuläget ett varierat område som består av grönområden, villabebyggelse och en del industrifastigheter. Inom planområdet finns flera identifierade höga naturvärden. Ur rekreativsynpunkt bedöms planområdet ha stor betydelse både för boende inom planområdet samt besökare som kommer till Flemingsbergsskogens naturreservat.

Påverkan

Planens genomförande innebär att vegetation försvinner och att området förändras till ett område som helt karaktäriseras av en motorväg. En exploatering i enlighet med planen innebär stora biotopförluster, förändrat mikroklimat och stor bullerpåverkan. Flera arter kommer inte att kunna fortleva i området. Planen bedöms även ge stor påverkan på landskapsbilden och den biologiska mångfalden.

Exploateringen medför också en ökad dagvattenavrinning, då obebyggd mark omvandlas till hårt trafikerad väg och flera andra hårdgjorda ytor som också tillkommer. De föreslagna åtgärderna för att omhänderta dagvatten inom planområdet innan avledning till befintligt dagvattensystem bedöms otillräckliga.

Ställningstagande

Detaljplanen medför att obebyggd mark tas i anspråk för bebyggelse och omvandlas till ett vägområde, vilket medför att ytor för närrekreation och naturmark minskar.

Dagvattenflöden ökar genom att naturmark omvandlas till hårdgjorda ytor.

Med hänvisning till nedanstående miljöbeskrivning under rubriken "Förutsättningar, förändringar och konsekvenser" bedöms ett genomförande av planen medföra betydande miljöpåverkan.

Upprättande av detaljplan behöver därför kompletteras med miljöbedömning enligt MB och PBL.

Förutsättningar, förändringar och konsekvenser

NATUR

Naturvärden

Naturvårdsverket och andra organisationer larmar om de unika naturvärden som förstörs om planerna på att realisera byggnationen av Tvärförbindelse Södertörn, och det inkluderar också genomförandet av det här aktuella planförslaget för området i Solgård. Det finns sedan länge kännedom om planområdets unika karaktär och miljöer.

Ändring av praxis rörande artskydd

Vi noterar att Trafikverket i PM Artskydd har utgått från den svenska praxis som innebar att påverkan på en arts bevarandestatus krävs för att förbuden i artskyddsförordningen ska aktualiseras. Vi vill påminna om att praxis för hantering av artskydd har ändrats samband med EU domstolen den 4 mars 2021 kom med sitt slutliga förhandsavgörande i mål C-473/19 och C-474/19, på begäran av mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt.

Domen innebär att artskyddet för alla fridlysta arter i bilaga 1 till artskyddsförordningen (AF) ska gälla även på individnivå i förbudet 4:1 och 4:3 i AF. Det är klarlagt att det inte krävs en påverkan på bevarandestatus för att förbudet i 4:4 AF ska gälla. Domen kommer att påverka hur artskyddsfrågor hanteras vid olika typer av intrång och exploatering av naturmark och kan således komma att påverka hanteringen inom ramen för föreliggande projekt.

Naturskyddsföreningen kräver att ansöknings-underlagets bedömningar, i det fall de vilar på den praxis som nu har upphävts av mark- och miljödomstolen (MÖD) och underkänts av EU-domstolen, ska göras om och ställas ut för granskning på nytt.

Rekreation och friluftsliv

Friluftslivet och möjligheten till rekreation kommer att störas av buller från ökade trafikmängder upp till 50 000 bilar och förändrad landskapsbild som Tvärförbindelse Södertörn kommer att medföra.

Hydrologiska förhållanden

En dagvattenutredning (Norconsult, 2020-12-18) har tagits fram för detaljplanen.

Detaljplanen innebär att dagvattenflödena kommer att förändras och det kommer att bli ett förändrat innehåll i dagvattnet. I framtiden förväntas det också bli mer dagvatten med anledning av klimatförändringarna, vilket ytterligare försvårar situationen och kräver fördjupad utredning.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Den ekologiska statusen i Ornlången är mycket dålig.

Vi har noterat följande text i dagvattenutredning Solgård, men anser inte att denna bedömning är tillräckligt underbyggd och att sakförhållandena bör utredas närmare: "Detta

medför i sin tur att möjligheten för Ornlången att nå en god ekologisk och kemisk status inte försämras av detaljplanen och därmed inte heller sjöns möjlighet att nå sina miljö kvalitetsnormer.”

Näringshalterna i sjön måste mer än halveras. Ornlången omfattas av miljö kvalitetsnormen som innebär att den ska nå god vattenstatus år 2021. Åtgärderna för att halvera näringshalterna beräknas uppgå till närmare 5 miljoner kronor.

BEBYGGELSE

Landskapsbild/stadsbild

Landskapsbilden kommer att förändras till det sämre med en stor motorväg i den orörda naturen.

GATOR OCH TRAFIK

Orimligt att planera för ökad biltrafik

Tvärförbindelse Södertörn bidrar till ett ökat trafikarbete med bil och i tidigare underlag från Trafikverket har det framkommit att biltrafikvolymerna per dygn år 2045 beräknas att nära fyrubblas på ett avsnitt av den planerade trafikleden. I andra underlag från Trafikverket har det också framkommit, att vägen föranleder utbyggnad också av andra vägar i regionen. (Härvidlag uppstår det som kallas för inducerad trafik.) Detta motverkar möjligheten att nå såväl regionala som nationella klimatmål.

Trafikverket själva konstaterar dessutom att biltrafiken behöver minska, tillsammans med en parallell omställning till energieffektivare fordon samt förnybar energi, för att det ska vara möjligt att kunna nå klimatmålet för inrikes transporter 2030 på ett hållbart sätt.

Naturvårdsverket har redan tidigare riktat skarp kritik mot att bilen får en konkurrensfördel om Tvärförbindelse Södertörn realiserar, och att alternativa lösningar borde utredas och vi instämmer i detta.

Vi ser det som ytterst anmärkningsvärt att planeringen av vägen fortsätter trots att dessa insikter och kunskap finns hos våra stora centrala myndigheter.

Gång- och cykeltrafik

I underlaget talas det om Tvärförbindelse Södertörn bidrar till ökade möjligheter att cykla, promenera och att åka kollektivt, vi påminner om att förbättringar av dessa trafikslag är möjliga att erhålla utan att samtidigt behöva bygga en motorväg. Att nödvändiga förbättringar (trottoarer, skyltning, cykelvägar, extra körfält för blåljussektorn etc) av befintlig infrastruktur inte har gjorts under åren, kan ha bidragit till onödiga olyckor.

I samrådsunderlaget ”Luftkvalitetsutredning för Tvärförbindelse Södertörn (SLB 10:2019) anges att det finns risk för att delar av befintligt och planerat gång- och cykelstråk inte klarar miljö kvalitetsnormerna för PM10. Enligt luftkvalitetsförordningens (2010:477) definition

gäller miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft överallt med undantag för arbetsplatser samt vägtunnlar och tunnlar för spårbunden trafik. Det innebär att miljö kvalitetsnormer ska följas även på områden som gång- och cykelstråk i anslutning till Tvärförbindelsen.

STÖRNINGAR OCH RISKER

Buller

Tvärförbindelse Södertörn kommer att medföra ökat buller och påverka djur och människors hälsa och välbefinnande. Vi anser inte att ett bullerplank kommer att räcka och landskapsbilden kommer att förändras till det sämre. Det finns flera frågetecken kring hur bullersituationen beskrivs och vilka åtgärder som behöver vidtas.

KLIMAT

Trafikverket planerar utifrån prognoser där trafiken ökar vilket vi anser är helt fel. Planeringen ska istället ske inom ramarna för miljömålen.

Naturvårdsverket konstaterade redan i samrådsyttrandet från den 15 februari 2019 att det inte kommer att räcka med effektivare fordon och ökad andel förnybara drivmedel för att nå de nationella klimatmålen för transportsektorn.

Naurskyddsföreningen i Huddinge

Marica Lindblad

Lise-Lott Kolessar

Birgitta Andersson